

Antoni Młotek

"Studia z teologii moralnej",
Franciszek Greniuk, Sandomierz
2006 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 14/2, 297-299

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wierze, nie należy zbyt wierzyć. Jakie jest zatem rozwiązanie tego problemu? Co proponuje Derrida?

Na podstawie tekstów Derridy Zeillinger proponuje następujące rozwiązanie: należy zwrócić uwagę na to, że (a) tam, gdzie dawanie świadectwa staje się konieczne jako odpowiedź na zawołanie, zobowiązanie – tutaj i teraz – zachodzi potrzeba konkretyzacji tego świadectwa, a (b) konkretyzacją tego świadectwa są przecież religijne tradycje ludzkości, (c) które są świadome własnej słabości, świadome możliwości własnych słabości, a nawet zdrady. Wydaje się, że sytuacja jest bez wyjścia, ale właśnie w niej Zeillinger dostrzega „niemożliwość możliwości przywrócenia godności teologicznych wypowiedzi o Bogu” (s. 198). Zwróćmy uwagę: nie chodzi o „przywrócenie godności teologicznym wypowiedziom o Bogu”, tj. o ich treść, lecz o „przywrócenie godności teologicznych wypowiedzi o Bogu”, tj. o ich sposób istnienia.

Książkę należy polecić wszystkim zainteresowanym współczesną myślą filozoficzną i teologiczną, tym, którzy podejmują wysiłek wypowiedzenia Niewypowiedzialnego i zbliżenia się do Transcendencji.

ks. Jerzy Machnacz

Ks. Franciszek Greniuk, *Studia z teologii moralnej*, Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu, Sandomierz 2006, ss. 557

Całe dotychczasowe życie naukowe księdza prof. dra hab. Franciszka Greniuka jest związane z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim. W latach 1947-1952 odbył tu studia filozoficzno-teologiczne. W roku 1953 uzyskał magisterium z teologii moralnej. Odbył studia specjalistyczne w Sekcji Teologii Moralnej Wydziału Teologii KUL. W 1956 roku uzyskał stopień doktora teologii moralnej na podstawie rozprawy pod tytułem *Nauka św. Tomasza o normach moralności*, napisanej pod kierunkiem J. Kellera. Właśnie mija 50 lat od tamtego wydarzenia. Nic też dziwnego, że z tej okazji Katolicki Uniwersytet Lubelski przeżywa uroczystość 50-leccia doktoratu zasłużonego Profesora.

Jego dorobek pisarski liczy około 300 pozycji wydawniczych. Najwięcej jego prac naukowych ma charakter historyczny lub nawiązuje do historii myśli teologicznej. Autor w swych publikacjach wychodzi z następującego założenia: aby właściwie uprawiać jakąś naukę, trzeba znać choć ogólnie jej przeszłość, bo bez tego nie można ani w pełni zrozumieć wiążących się z nią aktualnych problemów, ani też trafnie planować jej dalszego rozwoju.

Na dorobek naukowy księdza Greniuka składają się trzy książki. Pierwsza, będąca rozprawą habilitacyjną nosi tytuł *Tomasz Młodzianowski – teolog moralista*,

Lublin 1974, ss. 258. Pracę tę bardzo pozytywnie ocenił J. Tazbir („Odrodzenie i Reformacja w Polsce” 20 (1975), s. 238-239).

Druga książka jest zatytułowana *Katolicka teologia moralna w poszukiwaniu własnej tożsamości*, Lublin 1993, ss. 320. Ukazuje ona tę dyscyplinę jako dział teologii katolickiej w dalszym ciągu poszukujący własnego oblicza.

Trzecim studium księdza Greniuka jest „Teologia moralna w swej przeszłości”, Sandomierz 2006, ss. 235. Jest to swoiste uzupełnienie poprzedniej pracy.

W bibliografii Autora, oprócz publikacji samoistnych, znajdują się liczne rozprawy zawarte w dziełach zbiorowych i artykuły w czasopismach. Recenzowany opasły tom stanowi przedruk publikowanych już 36 artykułów i 26 recenzji. Z tego względu *Studia z teologii moralnej* Greniuka można nazwać jego *opus vitae*. Powstawały one na przestrzeni lat 1958-2005 i są dowodem szerokich badań naukowych Autora.

Wybrane i przedrukowane publikacje zostały zgrupowane w czterech działach: *Z przeszłości teologii moralnej*; *Z teologii moralnej systematycznej*; *Teologowie moralności* i *Recenzje*.

Dział pierwszy obejmuje rozprawy, które w znacznej mierze dotyczą historii polskiej teologii moralnej: *Zarys dziejów polskiej teologii moralnej*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 22 (1975), z. 3, ss. 5-21; *Teologia moralna w XIX wieku*, w: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, red. M. Rechowicz, t. III, cz. 1, Lublin 1976, ss. 220-254; *Dzieje Sekcji Teologii Moralnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 1918-1968*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15 (1968), z. 3, ss. 5-27. Na uwagę zasługuje tu także artykuł zatytułowany *Obiekcje sumienia w sprawie służby wojskowej. Ujęcie historyczno-moralne*, opublikowany w dziele zbiorowym: „*Schowaj miecz*”. *Obiekcje sumienia w sprawie służby wojskowej*, red. S.C. Napiórkowski, Niepokalanów 1993, ss. 71-94.

Swych zainteresowań teologicznych nie ograniczył jednak Autor do badań historycznych. Zagadnienia współczesne znajdują odbicie w drugim dziale recenzowanego dzieła. Autor między innymi pisze tu o aretologii katolickiej na nowych drogach (druk: „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 35 (1988), z. 3, ss. 47-62), o hamartiologii Jana Pawła II (druk: *Żeby nie ustała wiara*, red. J. Homerski, Lublin 1989, ss. 121-135), o człowieku jako ośrodku życia społeczno-gospodarczego (druk: „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 38 (1992), z. 3, ss. 45-60).

W dziele trzecim Greniuk omawia życie i działalność naukową następujących teologów moralistów: A. Borowski, J. Keller, W. Krześniak, W. Wicher i S. Witek.

Dział ostatni zawiera recenzje dzieł teologicznomoralnych, których autorami są wybitni moralści ostatniego półwiecza. Recenzje te są dowodem korzystania Profesora z dorobku światowego teologii moralnej.

W podsumowaniu trzeba stwierdzić, że recenzowane dzieło utrwala rozproszone owoce działalności pisarskiej z zakresu teologii moralnej znajdujące się na łamach różnych czasopism teologicznych. Także umożliwia czytelnikowi zapo-

znanie się – poprzez zamieszczenie bibliografii – dotarcie do dorobku pisarskiego tego wybitnego Profesora, jakim jest ksiądz Franciszek Greniuk.

ks. Antoni Młotek

Ks. Adam Kubiś, *Papieski Wydział Teologiczny w Krakowie w latach 1954-1981*, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej, Kraków 2005, ss. 520

Osiemnasty tom *Studiów do dziejów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, dedykowany ks. kard. Stanisławowi Dziwiszowi, przedstawia szczególnie dramatyczny przebieg zmagania wobec wyzwania, jakim była decyzja władz Polskiej Ludowej dotycząca zlikwidowania Wydziału Teologicznego najstarszej wszechnicy Krakowa pod pretekstem przeniesienia go do Akademii Teologicznej w Warszawie. Wysiłek, jaki został podjęty dla zachowania integralności tej najstarszej wszechnicy, był wyrazem sprzeciwu wobec oczywistej krzywdy wyrządzonej nie tylko Kościołowi, lecz także kulturze narodowej. Nie mógł być nigdy poniechany, nawet w sytuacjach, wydawałoby się, beznadziejnych, nasilania się sprzeciwu i szykan wobec każdej inicjatywy podejmowanej przez środowisko Kościoła krakowskiego. Byłoby to przecież sprzeniewierzeniem się dziedzictwu narodowemu przekazywanemu z pokolenia na pokolenie, zapoczątkowanemu fundacyjnym darem św. Królowej Jadwigi i z tej też racji niemożliwym do przyjęcia pogodzeniem się z niesprawiedliwymi decyzjami wprost godzącymi w dobro wspólne narodu i Kościoła.

Ks. Adam Kubiś przedstawia dzieje *Papieskiego Wydziału Teologicznego w Krakowie (1954-1981)* od momentu likwidacji Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego i natychmiastowej reakcji wszelkimi możliwymi sposobami na sytuację, która w zamiśle narzucanej ideologii, obcej tradycji europejskiej i chrześcijańskiej, zamierzała instalować nowy porządek, godząc w pierwszym rzędzie w środowisko nauki, szczególnie zaś w teologię. Zadanie to podjął bezzwłocznie krakowski Kościół i prowadził niezwykle konsekwentnie i wytrwale dzięki kard. Karolowi Wojtyłce, który wobec zaistniałej sytuacji postanowił realizować własną wizję budowania wyższego szkolnictwa katolickiego w Polsce, broniąc tym samym swobody myślenia i należnego prawa dostępu do akademickiego wykształcenia, przysługującego w pierwszym rzędzie duchowieństwu, ale także wszystkim wierzącym.

Autor jest szczególnie kwalifikowanym badaczem i świadkiem zarazem zachodzących procesów, bowiem najpierw był studentem (1948-1953) Uniwersytetu Jagiellońskiego, a później pracownikiem naukowym (od roku 1968) Papieskiego Wydziału Teologicznego, należącym równocześnie do grona najbliższych współpracowników kard. K. Wojtyły i z tytułu osobistego udziału w zachodzących przemianach ma nie